

CHRISTOFFER WEDEBRAND

Christoffer Wedebrand

Allmänheten och totalförsvaret

Resultat från en enkät utskickad hösten 2018

Titel	Allmänheten och totalförsvaret: resultat från en enkät utskickat hösten 2018
Title	The public and the total defence: results from a survey conducted 2018
Rapportnr	FOI-R--4771--SE
Månad	Maj
Utgivningsår	2019
Sidor	54 p
Kund	Totalförsvarets forskningsinstitut
Forskningsområde	5. Krisberedskap och samhällssäkerhet
FoT-område	Ej FoT
Projektnr	B1039
Godkänd av	Lars Høstbeck
Ansvarig avdelning	Försvarsanalys

Bild: Bilderna är beskurna. Höger: Foto från övning; ett stort antal myndigheter arbetar tillsammans för att omhänderta skadade då bomber från fientligt flyg avsedda att slå ut svenskt luftvärn har träffat en närliggande civil marknadsplats (foto: Jimmy Croona, Försvarsmakten). Vänster: Foto från kampanj Krisberedskapsveckan; tema hemberedskap (foto: Thomas Henrikson, MSB). Nedtill: Foto från kampanj Krisberedskapsveckan; människor står i kö utanför en butik under ett strömavbrott (foto: Thomas Henrikson, MSB). Mitten: Foto från kampanj Krisberedskapsveckan; tema krislåda (foto: Thomas Henrikson, MSB).

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

Sammanfattning

I föreliggande rapport presenteras en översikt av resultaten från en enkätundersökning vars syfte var att i bred mening undersöka allmänhetens attityder och förväntade beteenden i sammanhanget av kris och krig.

Rapporten återspeglar enkätens struktur och presenterar i tur och ordning resultaten av respondenternas svar på enkätens frågor. Rapportens huvudsakliga kapitel behandlar således de tematiska områdena *Sveriges beredskap*, *Förberedelser för kris och krig* samt *Vid kris och krig*.

Presenterade resultat utgör alltså endast en översikt. Fördjupade analyser av resultaten är planerade inom ramen för kommande studier.

Nyckelord: enkät, allmänheten, totalförsvar, militärt försvar, civilt försvar, psykologiskt försvar, krisberedskap

Summary

This report presents a general overview of the results from a survey conducted with the purpose of studying the Swedish public's attitudes and expected behaviours concerning situations of crisis and war.

The report mirrors the structure of the survey, presenting sequentially the respondents answers within the following thematic areas: *Sweden's preparedness for crisis and war*, *The individuals' preparedness for crisis and war* as well as *Expected behaviours during crisis and war*.

As said, presented results constitute a general overview. More extensive analyses of the material are planned for future studies.

Keywords: survey, general public, total defence, military defence, civil defence, psychological defence, crisis management

Förord

I den pågående totalförsvarsuppbyggnaden stödjer *Totalförsvarets forskningsinstitut* (FOI) en rad uppdragsgivare med kunskapsutveckling i termer av forskning, analyser och metodstöd i policy-, planerings- och implementeringsprocesser. FOI:s uppdragsgivare inom totalförsvarsområdet är exempelvis *Regeringskansliet*, *Försvarsmakten*, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* (MSB) och *Energimyndigheten*.

Vi arbetar ofta på strategisk nivå, nära centrala beslutsfattare inom staten, och blir därför oundvikligen en del av ett uppifrånperspektiv. Totalförsvarets civila del, som grovt sett handlar om att få samhällsfunktioner att fungera under ansträngda förhållanden, både berör och består av vanliga människor. För att kunna leverera kvalificerade beslutsunderlag och relevanta analyser till våra uppdragsgivare behövs kompletterande perspektiv. Därför har FOI:s avdelning för försvarsanalys tagit initiativet till föreliggande enkätundersökning om allmänhetens attityder och förväntade beteenden i sammanhanget av kris och krig, i samverkan med *Statistiska centralbyrån*.

Att ta reda på vad folk tycker och tänker har inte enbart ett akademiskt intresse utan kan även bekräfta och utmana föreställningar om folkviljan i den allmänna försvars- och krisberedskapsdebatten liksom i specifika policyprocesser såsom Försvarsberedningens arbete.

- Vad oroar det svenska folket mest – elavbrott, terrorangrepp eller krig?
- Finns det ett folkligt stöd för ökade beredskapssatsningar?
- Hur villiga är människor att bidra till totalförsvaret?
- Vad anser folk att det psykologiska försvaret bör kunna göra?
- Vilken beredskap har hushållen för att möta kriser och vilka förväntningar finns om stöd från myndigheterna?
- Litar människor på att marknaderna kan hantera försörjningskriser?
- Finns det folkligt stöd för ökad statlig intervention i form av ransonering och lagring?

Denna typ av teman belyses i enkäten, som tagits fram av forskare verksamma i forskningsprojektet *3F för civilt försvar i gråzon: försvarsvilja, försörjningsförmåga, förståelse av hotbild* (finansierat av MSB). Christoffer Wedebrand har ansvarat för och varit sammanhållande i arbetet, med stöd av Jenny Ingemarsdotter i enkätutformning samt Lovisa Mickelsson och Evelina Bonnier i resultathantering. Även Bengt Johansson och Niklas Rossbach har bidragit i arbetet, liksom undertecknad.

Daniel K Jonsson

Projektledare

Innehållsförteckning

1	Inledning	9
1.1	Syfte	9
1.2	Metod i korthet	9
1.3	Läsanvisning	10
2	Sveriges beredskap	11
2.1	Inledning	11
2.2	Förmodad samhällelig beredskap	12
2.3	Upplevd oro	13
2.4	Om Sverige bör satsa mer offentliga medel på beredskapen	14
2.5	Hur viktigt det är att Sverige har ett militärt försvar	15
2.6	Hur viktigt det är att Sverige har ett civilt försvar	16
2.7	Hur viktigt det är att Sverige har ett psykologiskt försvar	17
2.8	Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att bemöta informationspåverkan och propaganda	18
2.9	Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att stärka försvarsviljan	19
3	Förberedelser för kris och krig	21
3.1	Inledning	21
3.2	Om läst broschyren <i>Om krisen eller kriget kommer</i>	22
3.3	Om vidtagit särskilda förberedande åtgärder för kris och krig	23
3.4	Om får tillräcklig information om hur man kan förbereda sig för kris och krig	24
4	Vid kris och krig	25
4.1	Inledning	25
4.2	Hur rimligt det är med personligt ansvar vid kris och krig	26
4.3	Hur länge dricksvattnet skulle räcka för personerna i hushållet	27
4.5	Hur länge maten skulle räcka för personerna i hushållet	28
4.6	Hur väl personerna i hushållet skulle kunna hålla värmen inomhus	29
4.7	Varifrån hjälp i första hand skulle sökas	30
4.8	Vilken informationskälla som mest skulle litas på	31
4.9	Om Sverige bör göra väpnat motstånd vid militärt angrepp	32
4.10	Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, stridande roll)	33
4.11	Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, icke-stridande roll)	34
4.12	Villighet att delta i Sveriges försvar (ej fara för livet, icke-stridande roll)	35

4.13	Varifrån hjälpen i första hand förväntas komma vid resursbrist	36
4.14	Uppfattning om försörjningsberedskap.....	37
5	Diskussion	39
	Bilaga 1: Metod och bortfall	41
	Bilaga 2: Respondenterna	45
	Inledning.....	45
	Registeruppgifter.....	45
	Bakgrundsfrågor.....	47
	Bilaga 3: Oviktade resultat	49
	Inledning.....	49
	Frekvenstabeller.....	49

1 Inledning

1.1 Syfte

I föreliggande rapport presenteras en översikt av resultaten från en enkätundersökning genomförd av *Totalförsvarets forskningsinstitut* (FOI) med hjälp av *Statistiska centralbyrån* (SCB). Enkäten skickades ut under hösten år 2018 med titeln *Allmänhetens attityder och beteenden i sammanhanget av kris och krig*.

Enkätens övergripande syfte var detsamma som dess titel, alltså att i bred mening undersöka allmänhetens attityder och förväntade beteenden i sammanhanget av kris och krig. Enkätens frågor behandlade därför sådant som respondenternas syn på sin egen och andra aktörers ansvar inför och vid kriser och krig, respondenternas uppskattade förmåga att hantera en kris samt deras villighet att på skilda sätt delta i Sveriges försvar vid ett militärt angrepp.

1.2 Metod i korthet

Initialt kan sägas att nedan presenterade resultat är av univariat karaktär. Det innebär att resultaten inte presenteras uppdelade på olika grupper eller liknande, exempelvis i form av attitydskillnader mellan olika åldersgrupper. Bi- och multivariata analyser blir istället föremål för kommande studier.

Enkätfrågorna författades av analytiker och forskare verksamma vid FOI. Förutom frågorna som sådana författades även särskilda informations- och scenariotexter, i syfte att klargöra för frågorna särskilt centrala men samtidigt svårförståeliga begrepp.

Förutom av nämnda analytikern och forskares upplevda kunskapsbehov var de huvudsakliga inspirationskällorna vid utarbetandet av enkätens frågor *Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps* (MSB) broschyr *Om krisen eller kriget kommer*, *Försvarsberedningens* rapport *Motståndskraft: Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*, samt MSB:s undersökning *Opinioner 2017: Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar*.¹

Undersökningens bakomliggande population utgjordes av personer i åldern 18 år och uppåt. Antalet personer i urvalsramen var 8 066 211 stycken. Från denna ram drog SCB ett obundet slumpmässigt urval omfattandes 5 000 personer. Enkäten kunde besvaras i såväl fysiskt som webbaserat format. Totalt svarade 42,7 % av urvalspersonerna på enkäten, vilket motsvarade 2 132 stycken. I syfte att minska bortfallsskevheten och möjliggöra redovisande av resultat för hela populationen beräknades vid SCB särskilda vikter. Enkelt uttryckt syftade vikterna till att skapa resultat som så bra som möjligt motsvarar de resultat som hade erhållits om bortfall av respondenter inte hade förekommit. Vikterna beräknades med avseende på variablerna kön, ålder, utbildningsnivå, inkomst, civilstånd och bakgrund (svensk eller utländsk).

Undersökningens resultat bearbetades därefter vid FOI. För att göra resultaten lättförståeliga valdes att inte tillämpa några konfidensintervall. Av samma skäl presenteras resultaten avrundade enligt så kallad *svensk avrundning*. Till följd av avrundningen summerar inte alltid angiven relativ frekvens till 100.²

¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2018. *Om krisen eller kriget kommer*. MSB1186. Försvarsberedningen. 2017. *Motståndskraft: Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021-2025*. Ds 2017:66.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2018. *Opinioner 2017: Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar*. MSB1160.

² Värden under 0,5 har således avrundats nedåt, medan värde 0,5 och uppåt har avrundats uppåt. En ytterligare följd av avrundningen är att det i vissa fall råder en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan angiven relativ frekvens och kumulativ relativ frekvens.

Det bör noteras att materialet i stor utsträckning rör respondenternas upplevelser, dessutom i flera fall gällande hypotetiska framtida situationer. Upplevelsen av hur någonting är kan dock skilja sig från hur detta någonting faktiskt är. Möjligen ökar risken för diskrepans mellan upplevd och faktiskt verklighet ytterligare i sammanhanget av framtida situationer. Således är det viktigt att beakta materialets upplevelsekaraktär vid en tolkning av resultaten.

För en fördjupad metodbeskrivning hänvisas läsaren till *Bilaga 1: Metod och bortfall*.

1.3 Läsanvisning

Rapporten återspeglar enkätens struktur och presenterar i tur och ordning resultaten av respondenternas svar på enkätens frågor. Borträknat härvidlag är dock svaren på enkätens fritextfrågor, vilka inte har analyserats ännu.

I kapitel 2-4 presenteras resultat från enkätens frågor utifrån de tematiska områdena *Sveriges beredskap*, *Förberedelser för kris och krig* samt *Vid kris och krig*. Dessa tematiska områden återspeglar enkätens struktur, där de liksom i denna rapport utgjorde en form av kapitelindelning. Resultaten presenteras viktade eftersom syftet är att uttala sig om populationen i stort – inte endast respondenterna. Resultaten presenteras i form av relativa frekvenser i diagram- och tabellform.³

I inledningarna till kapitel 2-4 presenteras syftet med berörda enkätfrågor, tillsammans med nämnda informations- och scenariotexter. Överst på respektive sida i dessa kapitel presenteras även frågornas och svarsalternativens exakta formuleringar i enkäten. För en korrekt tolkning av resultaten bör de läsas tillsammans med dessa formuleringar, samt med nämnda informations- och scenariotexter.

I *Bilaga 1: Metod och bortfall* ges en fördjupad metodbeskrivning. I *Bilaga 2: Respondenterna* presenteras uppgifter om de personer som svarade på enkäten. Uppgifterna utgår från enkätens bakgrundsfrågor kompletterade med uppgifter från *Registret över totalbefolkningen*.⁴ I *Bilaga 3: Oviktade resultat* presenteras just oviktade enkätresultat.

³ Tabellerna används endast i de fall variablerna befinner sig på ordinalskalan, alltså om variablernas värden kan rangordnas (exempelvis från ”Inte alls” till ”Mycket”), med syfte att ge läsaren information om kumulativ relativ frekvens utöver bara relativ frekvens.

⁴ *Registret över totalbefolkningen* är ett utdrag ur folkbokföringsregistret. Det kan bland annat användas för att komplettera uppgifter vid enkätundersökningar, såsom har skett i detta fall.

2 Sveriges beredskap

2.1 Inledning

Enkätavsnitt *Sveriges beredskap* syftade till att undersöka vilken samhällelig beredskap som av allmänheten antas finnas att hantera skilda händelser, allmänhetens oro inför samma händelser och attityd till att satsa mer offentliga medel på beredskapen. Dessutom syftade avsnittet till att undersöka allmänhetens attityd till totalförsvarets olika delar (militärt och civilt inklusive psykologiskt försvar).

De frågor som behandlas i delkapitel 2.5 och 2.6 nedan föregicks av följande informationstext:

Sverige håller på att återuppbygga sitt totalförsvaret. Totalförsvaret är all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av både ett civilt försvar och av ett militärt försvar. Det militära försvaret syftar till att försvara Sverige och att främja vår nationella säkerhet. Det civila försvaret syftar till att skydda civilbefolkningen och att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, som exempelvis sjukvård och transporter. Det civila försvaret syftar även till att stödja Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld. Arbetet med det civila försvaret bedrivs av bland andra statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, frivilligorganisationer och trossamfund.

De frågor som behandlas i delkapitel 2.7 till 2.9 föregicks av följande informationstext:

Psykologiskt försvar är en del av totalförsvaret och handlar om att bemöta fientlig informationspåverkan och propaganda. Andra uppgifter är att säkerställa att myndigheter kan få ut information under en kris och att stärka befolkningens försvarsvilja – alltså viljan att försvara landet. För närvarande täcker Myndigheten för samhällsskydd och beredskap flera av dessa uppgifter.

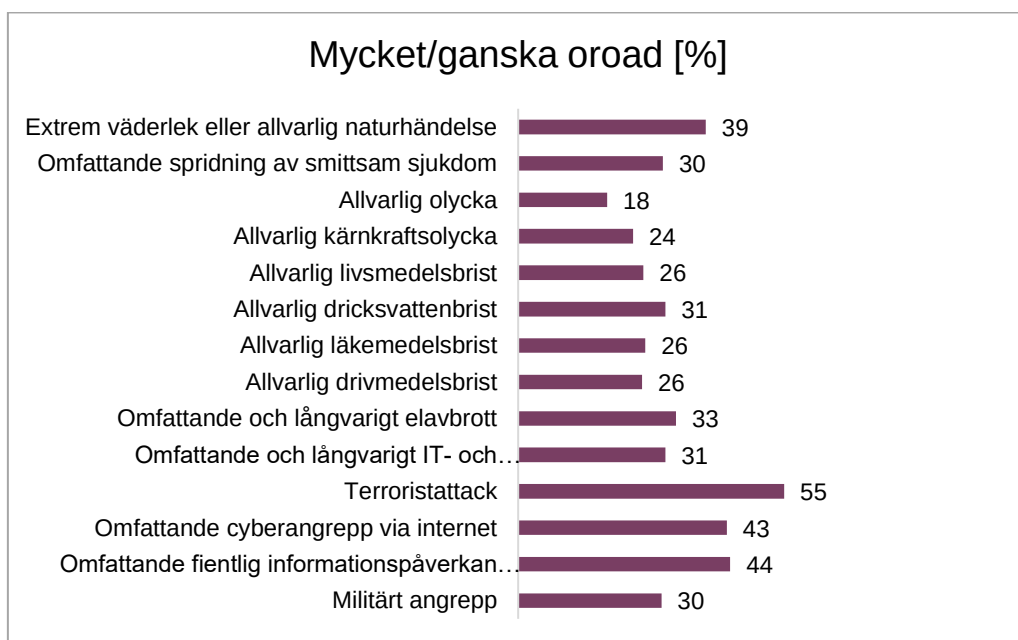
2.2 Förmodad samhällelig beredskap

Ur enkäten	Vilken beredskap tror du att det idag finns i Sverige att hantera nedanstående händelser? (Svarsalternativ: Mycket god, ganska god, inte särskilt god, inte alls god beredskap)
	• Extrem väderlek eller annan allvarlig naturhändelse • Omfattande spridning av smittsam sjukdom • Allvarlig olycka, inom exempelvis transportsektorn eller industrin • Allvarlig kärnkraftsolycka • Allvarlig livsmedelsbrist • Allvarlig dricksvattenbrist • Allvarlig läkemedelsbrist • Allvarlig drivmedelsbrist (som bensin och diesel) • Omfattande och långvarigt elavbrott • Omfattande och långvarigt IT- och teleavbrott • Terroristattack • Omfattande cyberangrepp via internet • Omfattande fientlig informationspåverkan och propaganda • Militärt angrepp

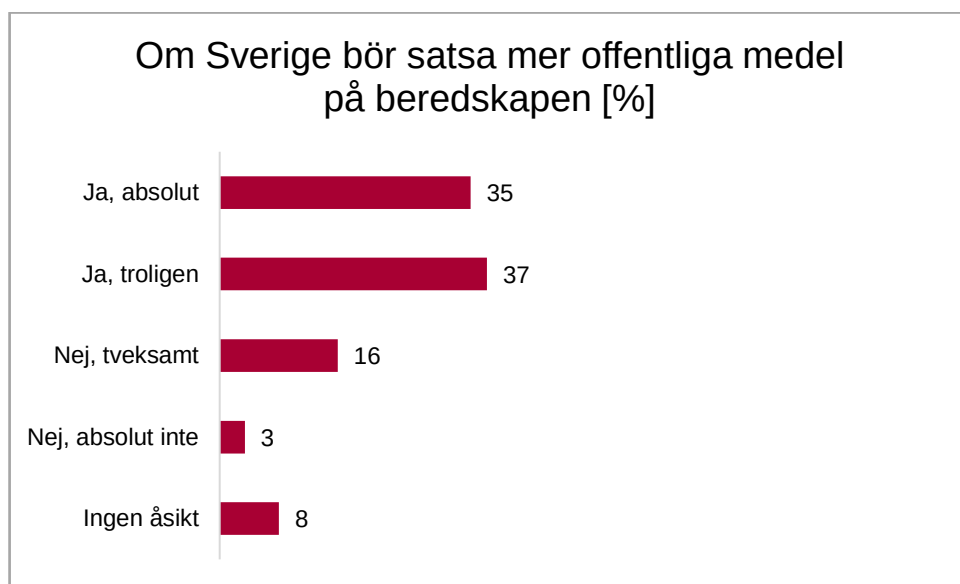
2.3 Upplevd oro

Ur enkäten	Hur oroad känner du dig över att nedanstående händelser kommer att inträffa i Sverige? (Svarsalternativ: <i>Mycket, ganska, inte särskilt, inte alls oroad</i>)
	• Extrem väderlek eller annan allvarlig naturhändelse • Omfattande spridning av smittsam sjukdom • Allvarlig olycka, inom exempelvis transportsektorn eller industrin • Allvarlig kärnkraftsolycka • Allvarlig livsmedelsbrist • Allvarlig dricksvattenbrist • Allvarlig läkemedelsbrist • Allvarlig drivmedelsbrist (som bensin och diesel) • Omfattande och långvarigt elavbrott • Omfattande och långvarigt IT- och teleavbrott • Terroristattack • Omfattande cyberangrepp via internet • Omfattande fientlig informationspåverkan och propaganda • Militärt angrepp

2.4 Om Sverige bör satsa mer offentliga medel på beredskapen

Ur enkäten	Tycker du att Sverige bör eller inte bör satsa mer offentliga medel på att förbättra beredskapen inför kriser och krig, även om det innebär höjda skatter eller att andra offentliga utgiftsområden nedprioriteras? • Ja, Sverige bör absolut satsa mer offentliga medel • Ja, Sverige bör troligen satsa mer offentliga medel • Nej, det är tveksamt om Sverige bör satsa mer offentliga medel • Nej, Sverige bör absolut inte satsa mer offentliga medel • Ingen åsikt

Om Sverige bör satsa mer offentliga medel på beredskapen	Procent	Kum.
Ja, absolut	35	35
Ja, troligen	37	72
Nej, tveksamt	16	88
Nej, absolut inte	3	92
Ingen åsikt	8	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumner "Procent" och "Kum."

2.5 Hur viktigt det är att Sverige har ett militärt försvar

Ur enkäten	Hur viktigt tycker du att det är att Sverige har ett militärt försvar?
	• Det är mycket viktigt
	• Det är ganska viktigt
	• Det är inte särskilt viktigt
	• Det är inte alls viktigt

Hur viktigt det är att Sverige har ett militärt försvar	Procent	Kum.
Det är mycket viktigt	60	60
Det är ganska viktigt	30	89
Det är inte särskilt viktigt	9	98
Det är inte alls viktigt	2	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumner "Procent" och "Kum."

2.6 Hur viktigt det är att Sverige har ett civilt försvar

Ur enkäten	Hur viktigt tycker du att det är att Sverige har ett civilt försvar?
	• Det är mycket viktigt
	• Det är ganska viktigt
	• Det är inte särskilt viktigt
	• Det är inte alls viktigt

Hur viktigt det är att Sverige har ett civilt försvar	Procent	Kum.
Det är mycket viktigt	69	69
Det är ganska viktigt	26	94
Det är inte särskilt viktigt	5	99
Det är inte alls viktigt	1	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumnen "Procent" och "Kum."

2.7 Hur viktigt det är att Sverige har ett psykologiskt försvar

Ur enkäten	Hur viktigt tycker du att det är att Sverige har ett psykologiskt försvar?
	• Det är mycket viktigt
	• Det är ganska viktigt
	• Det är inte särskilt viktigt
	• Det är inte alls viktigt

Hur viktigt det är att Sverige har ett psykologiskt försvar	Procent	Kum.
Det är mycket viktigt	58	58
Det är ganska viktigt	35	93
Det är inte särskilt viktigt	6	99
Det är inte alls viktigt	1	100
Total	100	

2.8 Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att bemöta informationspåverkan och propaganda

Ur enkäten	Hur rimligt tycker du att det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att bemöta informationspåverkan och propaganda?
	• Det är mycket rimligt
	• Det är ganska rimligt
	• Det är inte särskilt rimligt
	• Det är inte alls rimligt

Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att bemöta informationspåverkan och propaganda	Procent	Kum.
Det är mycket rimligt	43	43
Det är ganska rimligt	47	90
Det är inte särskilt rimligt	9	98
Det är inte alls rimligt	2	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumnen "Procent" och "Kum."

2.9 Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att stärka försvarsviljan

Ur enkäten	Hur rimligt tycker du att det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att stärka försvarsviljan?
	• Det är mycket rimligt
	• Det är ganska rimligt
	• Det är inte särskilt rimligt
	• Det är inte alls rimligt

Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att stärka försvarsviljan	Procent	Kum.
Det är mycket rimligt	34	34
Det är ganska rimligt	47	81
Det är inte särskilt rimligt	15	96
Det är inte alls rimligt	4	100
Total	100	

3 Förberedelser för kris och krig

3.1 Inledning

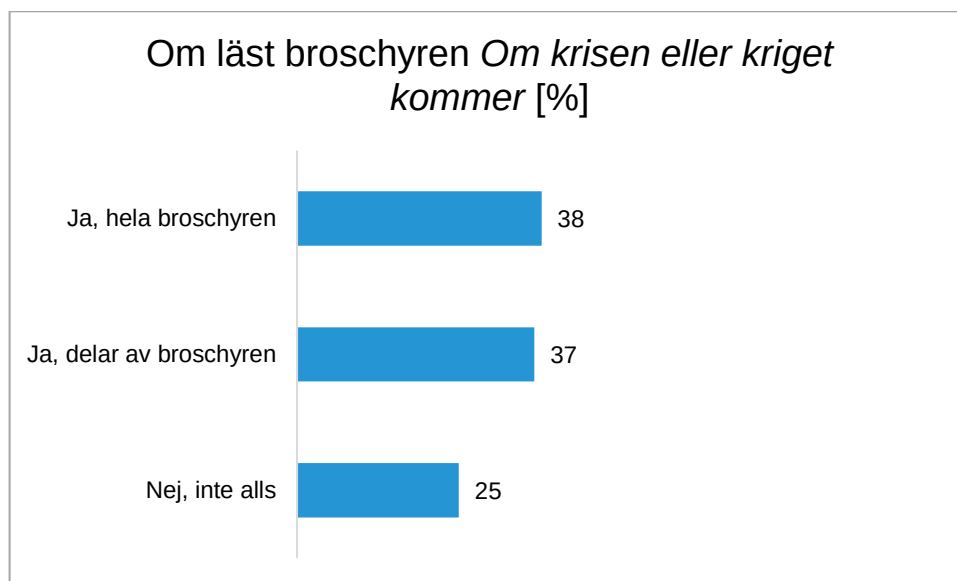
Enkätavsnitt *Förberedelser för kris och krig* syftade till att undersöka om och hur allmänheten har förberett sig för just kris och krig, samt i vilken utsträckning det anses förmedlas tillräcklig information om hur dessa förberedelser kan genomföras.

De frågor som behandlas i delkapitel 3.2 till 3.4 nedan föregicks av följande informations-text:

På uppdrag av regeringen skickade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap under år 2018 ut broschyren *Om krisen eller kriget kommer* till de svenska hushållen. Broschyren ska hjälpa Sveriges invånare att bli bättre förberedda på allt från allvarliga olyckor, extremt väder och it-attacker till militära konflikter.

3.2 Om läst broschyren *Om krisen eller kriget kommer*

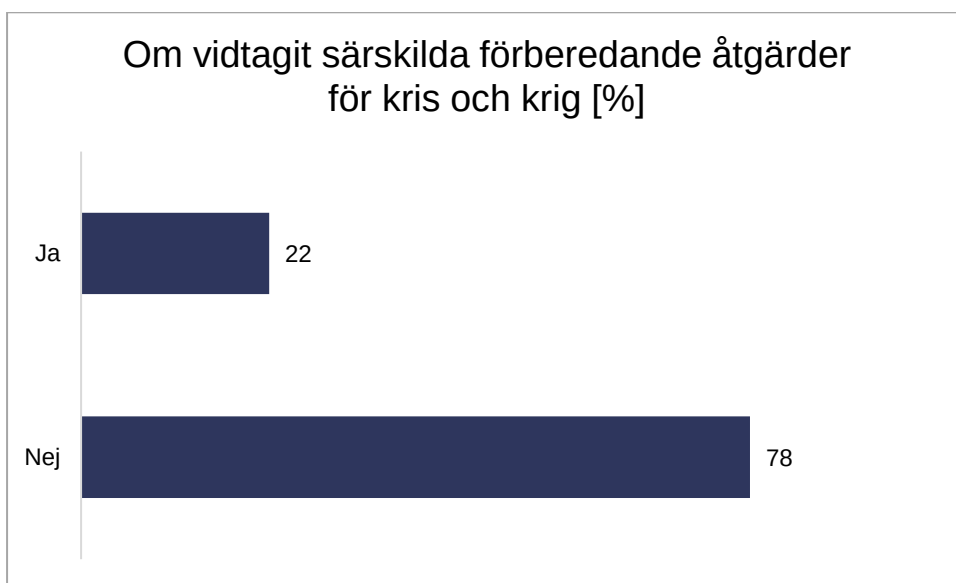
Ur enkäten	Har du läst broschyren <i>Om krisen eller kriget kommer</i> ?
	• Ja, hela broschyren • Ja, delar av broschyren • Nej, inte alls

Om läst broschyren <i>Om krisen eller kriget kommer</i>	Procent	Kum.
Ja, hela broschyren	38	38
Ja, delar av broschyren	37	75
Nej, inte alls	25	100
Total	100	

3.3 Om vidtagit särskilda förberedande åtgärder för kris och krig

Ur enkäten	Oavsett om du har läst broschyren eller inte, har du vidtagit några särskilda åtgärder för att göra dig bättre förberedd för kriser och krig?
	• Ja • Nej

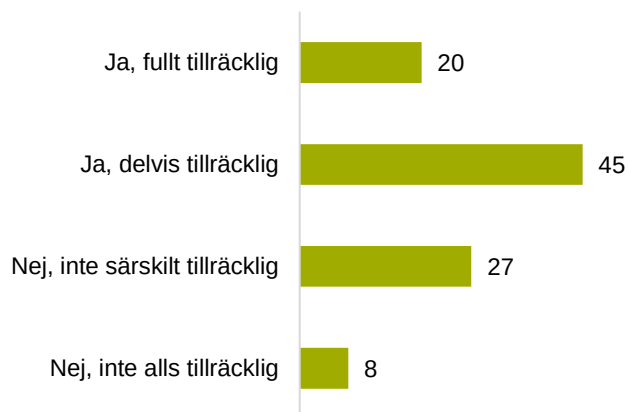

3.4 Om får tillräcklig information om hur man kan förbereda sig för kris och krig

Ur enkäten	Tycker du att du får tillräcklig information eller inte om hur du kan göra dig bättre förberedd för kriser och krig? <i>Utgå från den information som förmedlas av offentliga institutioner (kommuner, myndigheter och liknande).</i>
	• Ja, fullt tillräcklig
	• Ja, delvis tillräcklig
	• Nej, inte särskilt tillräcklig
	• Nej, inte alls tillräcklig

Om får tillräcklig information om hur man kan förbereda sig för kris och krig [%]

Om får tillräcklig information om hur man kan förbereda sig för kris och krig	Procent	Kum.
Ja, fullt tillräcklig	20	20
Ja, delvis tillräcklig	45	65
Nej, inte särskilt tillräcklig	27	92
Nej, inte alls tillräcklig	8	100
Total	100	

4 Vid kris och krig

4.1 Inledning

Enkätavsnitt *Vid kris och krig* syftade till att undersöka allmänhetens förmodade förmåga att hantera en krissituation,⁵ attityd till att Sverige gör väpnat motstånd vid ett militärt angrepp och förmodade villighet att delta i försvarsansträngningarna vid ett militärt angrepp. Dessutom syftade avsnittet till att undersöka allmänhetens tilltro till olika aktörer i sammanhanget av krissituationer, samt attityd vad gäller olika aktörers ansvar vid sådana situationer.

Den fråga som behandlas i delkapitel 4.2 nedan föregicks av följande informationstext:

I broschyren *Om krisen eller kriget kommer* ges läsaren tips på hur denne kan förbättra sin hemberedskap. Tipsen ges i form av checklistor med matvaror och saker som kan vara bra att ha hemma. Enligt broschyren är det viktigast att ha tillgång till: vatten, mat, värme och kommunikationsmöjligheter (för att kunna ta del av information från myndigheter och medier men också för att kunna kontakta exempelvis anhöriga eller sjukvården).

De frågor som behandlas i delkapitel 4.3 till 4.7 nedan föregicks av följande scenariotext:

Scenario: Det är vinter. Utomhustemperaturen är -15 grader. Av oklar anledning inträffar ett stort elavbrott i den del av landet där du bor. Spis och kylskåp fungerar därför inte längre och dricksvattnet slutar att rinna ur kranarna. Även värmesystemen slutar att fungera.

Den fråga som behandlas i delkapitel 4.8 nedan föregicks av följande scenariotext:

Scenario, fortsättning: Det har nu gått en tid. Elströmmen är tillbaka. Dricksvattnet rinner återigen i kranarna och elementen är varma. Det har börjat spridas motstridiga uppgifter om varför det tidigare elavbrottet inträffade.

De frågor som behandlas i delkapitel 4.9 till 4.12 nedan föregicks av följande scenariotext:

Scenario: Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga samhällsfunktioner. Angriparens soldater har landsatts på svensk mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för samhället är omfattande.

De frågor, slutligen, som behandlas i delkapitel 4.13 och 4.14 nedan föregicks av följande informationstext:

Försörjningsberedskap handlar om att se till att Sveriges befolkning har tillgång till viktiga varor och tjänster även i händelse av kriser och ytterst krig.

Eftersom enkätfrågornas formuleringar i flera fall uttalat hänvisade tillbaka till scenariotexterna anges dessa texter i samband med frågorna nedan (inom rutor).

⁵ Denna krissituation kan tolkas såväl som en fredstida kris som en så kallad gråzonssituation. Gråzonsbegreppets innebörd är omtvistad, men ofta avses en situation i någon mening mellan krig och fred präglad av osäkerhet (exempelvis om uppkomna samhälleliga påfrestningar är resultatet av olyckor eller statlig antagonism).

4.2 Hur rimligt det är med personligt ansvar vid kris och krig

Ur enkäten	Hur rimligt tycker du att det är att var och en efter förmåga har ett personligt ansvar för att kunna klara sig själv en tid vid kriser och krig?
	• Det är mycket rimligt
	• Det är ganska rimligt
	• Det är inte särskilt rimligt
	• Det är inte alls rimligt

Hur rimligt det är med personligt ansvar vid kris och krig	Procent	Kum.
Det är mycket rimligt	46	46
Det är ganska rimligt	44	89
Det är inte särskilt rimligt	9	98
Det är inte alls rimligt	2	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumner "Procent" och "Kum."

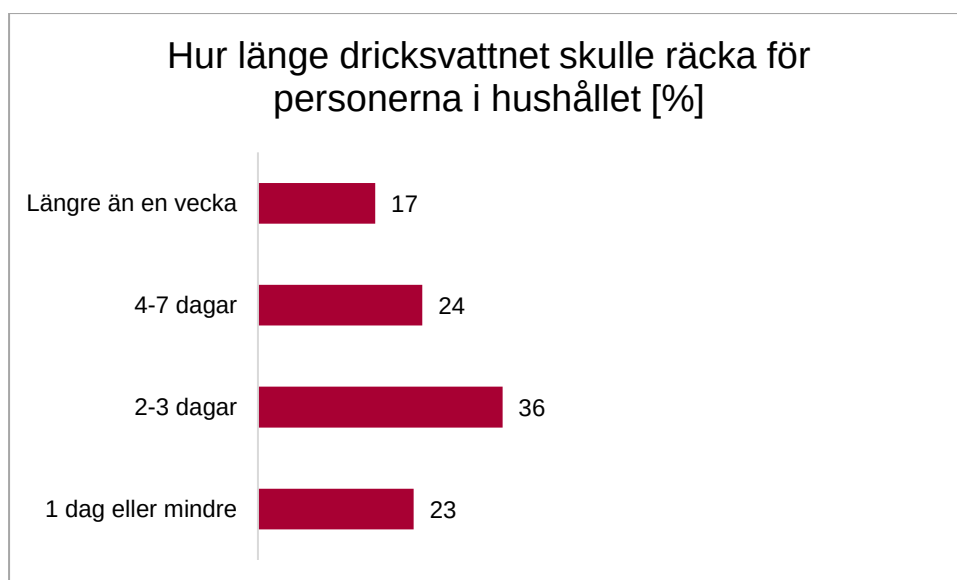
4.3 Hur länge dricksvattnet skulle räcka för personerna i hushållet

Ur enkäten

Scenario: Det är vinter. Utomhustemperaturen är -15 grader. Av oklar anledning inträffar ett stort elavbrott i den del av landet där du bor. Spis och kylskåp fungerar därför inte längre och dricksvattnet slutar att rinna ur kranarna. Även värmesystemen slutar att fungera.

Utifrån vad du har hemma i dag, exempelvis i dunkar eller flaskor, hur länge tror du att dricksvattnet (eller motsvarande dryck) skulle räcka för personerna i ditt hushåll? *Utgå från scenariot ovan och gör en uppskattning om du är osäker.*

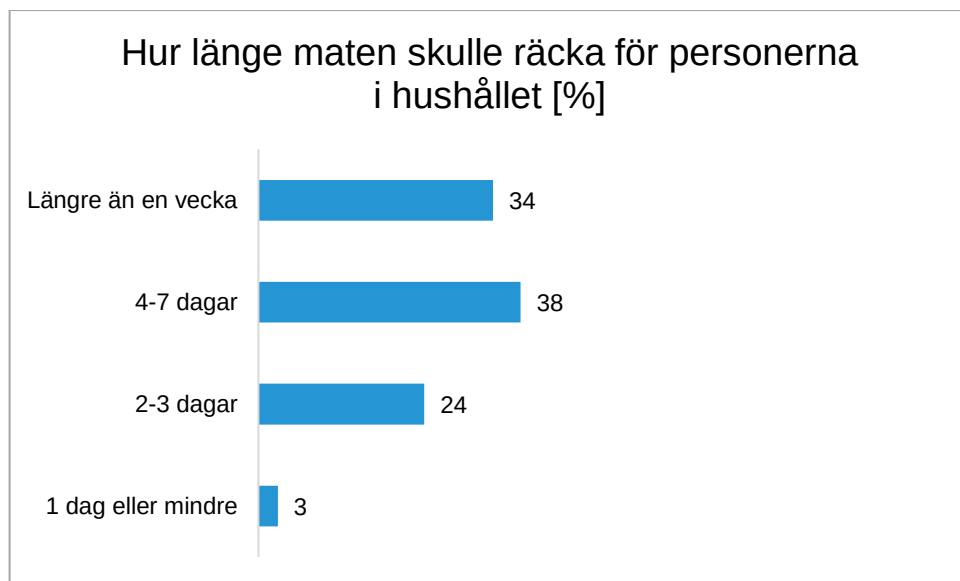
- Längre än en vecka
- 4-7 dagar
- 2-3 dagar
- 1 dag eller mindre

Hur länge dricksvattnet skulle räcka för personerna i hushållet	Procent	Kum.
Längre än en vecka	17	17
4-7 dagar	24	41
2-3 dagar	36	77
1 dag eller mindre	23	100
Total	100	

4.5 Hur länge maten skulle räcka för personerna i hushållet

Ur enkäten	Scenario: Det är vinter. Utomhustemperaturen är -15 grader. Av oklar anledning inträffar ett stort elavbrott i den del av landet där du bor. Spis och kylskåp fungerar därför inte längre och dricksvattnet slutar att rinna ur kranarna. Även värmesystemen slutar att fungera.
	Utifrån vad du har hemma i dag, hur länge tror du att maten skulle räcka för personerna i ditt hushåll? <i>Utgå från scenariot ovan och gör en uppskattning om du är osäker. Tänk på att viss mat behöver tillagas innan den kan ätas.</i> • Längre än en vecka • 4-7 dagar • 2-3 dagar • 1 dag eller mindre

Hur länge maten skulle räcka för personerna i hushållet	Procent	Kum.
Längre än en vecka	34	34
4-7 dagar	38	73
2-3 dagar	24	97
1 dag eller mindre	3	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumner "Procent" och "Kum."

4.6 Hur väl personerna i hushållet skulle kunna hålla värmen inomhus

Ur enkäten

Scenario: Det är vinter. Utomhustemperaturen är -15 grader. Av oklar anledning inträffar ett stort elavbrott i den del av landet där du bor. Spis och kylskåp fungerar därför inte längre och dricksvattnet slutar att rinna ur kranarna. Även värmesystemen slutar att fungera.

Utifrån dina boendeförhållanden och vad du har hemma i dag, hur väl tror du att personerna i ditt hushåll skulle kunna hålla värmen inomhus? *Utgå från scenariot ovan och gör en uppskattning om du är osäker.*

- Mycket väl
- Ganska väl
- Inte särskilt väl
- Inte alls väl

Hur väl personerna i hushållet skulle kunna hålla värmen inomhus	Procent	Kum.
Mycket väl	17	17
Ganska väl	43	61
Inte särskilt väl	30	91
Inte alls väl	9	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumner "Procent" och "Kum."

4.7 Varifrån hjälp i första hand skulle sökas

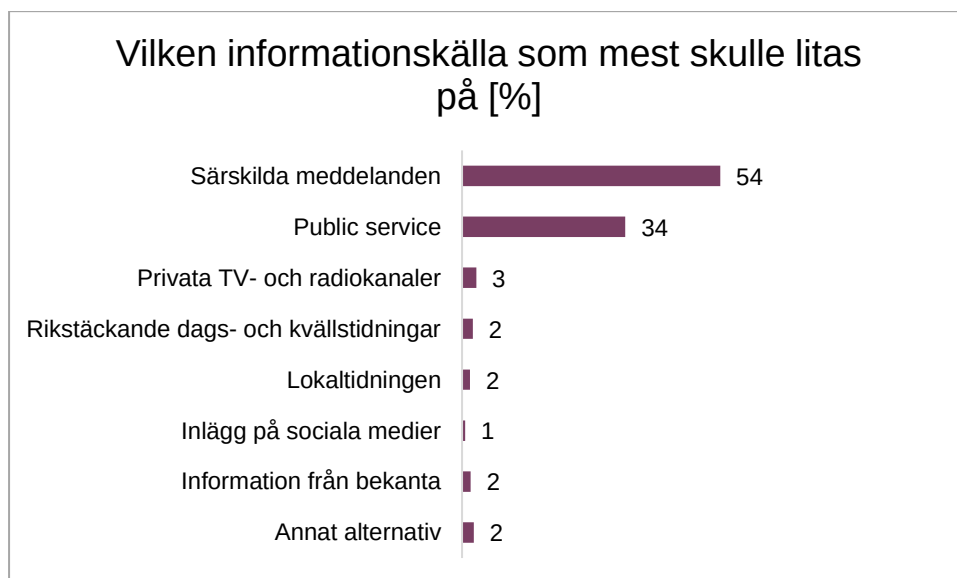
Ur enkäten	Scenario: Det är vinter. Utomhustemperaturen är -15 grader. Av oklar anledning inträffar ett stort elavbrott i den del av landet där du bor. Spis och kylskåp fungerar därför inte längre och dricksvattnet slutar att rinna ur kranarna. Även värmesystemen slutar att fungera.
	Om ditt vatten och din mat börjar ta slut och om man inte heller kan köpa mat i livsmedelsbutikerna, varifrån skulle du i första hand söka hjälp? <i>Ange endast ett alternativ. Utgå från scenariot ovan.</i> • Det lokala civilsamhället (till exempel frivilligorganisationer, trossamfund föreningar och samfälligheter) • Företag och näringsidkare i området • Kommunen eller annan offentlig institution (myndigheter och liknande) • Försvarsmakten inklusive Hemvärnet • Dina grannar • Släkt och vänner som bor i trakten • Annat alternativ

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100.

4.8 Vilken informationskälla som mest skulle litas på

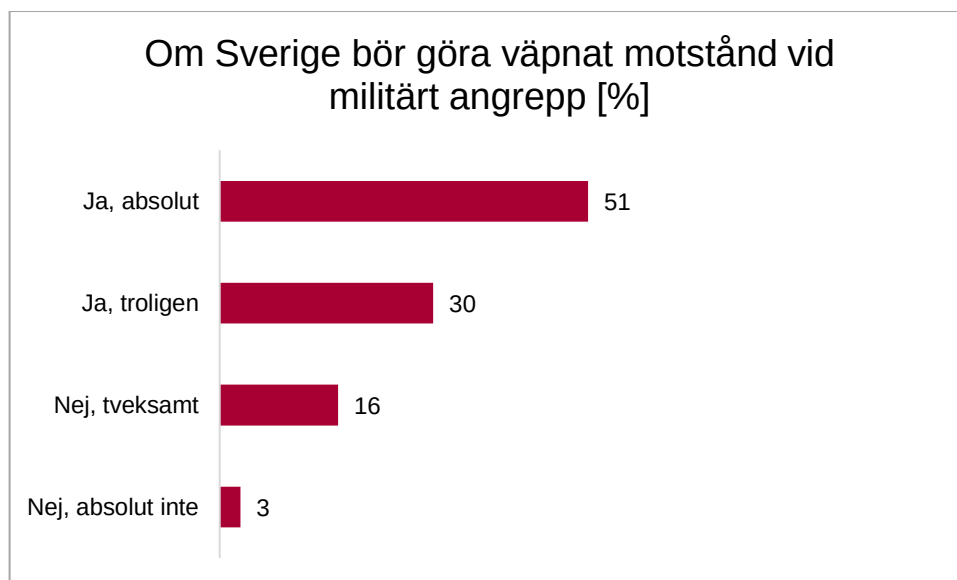
Ur enkäten	Scenario, fortsättning: Det har nu gått en tid. Elströmmen är tillbaka. Dricksvattnet rinner återigen i kranarna och elementen är varma. Det har börjat spridas motstridiga uppgifter om varför det tidigare elavbrottet inträffade.
	I ett sådant scenario, vilken informationskälla skulle du mest lita på? <i>Ange endast ett alternativ.</i> - Särskilda meddelanden från offentliga institutioner (kommunen, myndigheter och liknande) - Public service nyhetsrapportering (Sveriges radio och Sveriges television) - Privata TV- och radiokanalers nyhetsrapportering - Rikstäckande dags- och kvällstidningars nyhetsrapportering (exempelvis Dagens nyheter, Svenska dagbladet, Expressen, Aftonbladet) - Lokaltidningens nyhetsrapportering - Inlägg av personer som du följer på sociala medier (exempelvis Facebook eller Twitter) - Information från bekanta personer som du möter i vardagen (exempelvis grannar och kollegor) - Annat alternativ

4.9 Om Sverige bör göra väpnat motstånd vid militärt angrepp

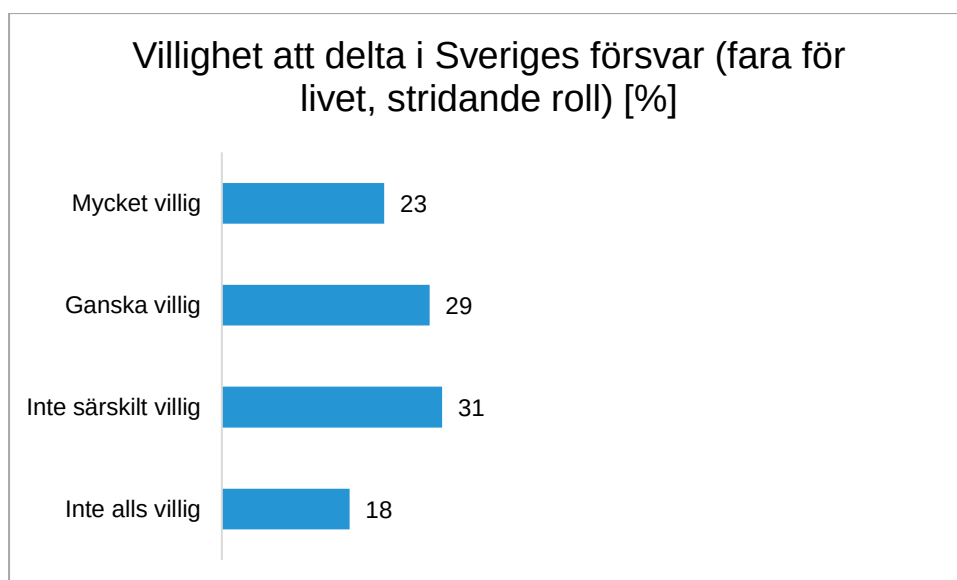
Ur enkäten	Scenario: Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga samhällsfunktioner. Angriparens soldater har landsatts på svensk mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för samhället är omfattande.
	I ett sådant scenario, skulle du tycka att Sverige bör eller inte bör göra väpnat motstånd? • Ja, Sverige bör absolut göra väpnat motstånd • Ja, Sverige bör troligen göra väpnat motstånd • Nej, det är tveksamt om Sverige bör göra väpnat motstånd • Nej, Sverige bör absolut inte göra väpnat motstånd

Om Sverige bör göra väpnat motstånd vid militärt angrepp	Procent	Kum.
Ja, absolut	51	51
Ja, troligen	30	81
Nej, tveksamt	16	97
Nej, absolut inte	3	100
Total	100	

4.10 Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, stridande roll)

Ur enkäten	Scenario: Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga samhällsfunktioner. Angriparens soldater har landsatts på svensk mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för samhället är omfattande.
	Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en stridande roll delta i Sveriges försvar? Exempelvis genom att tjänstgöra inom Försvarsmakten eller delta i en väpnad motståndsrörelse. • Mycket villig • Ganska villig • Inte särskilt villig • Inte alls villig

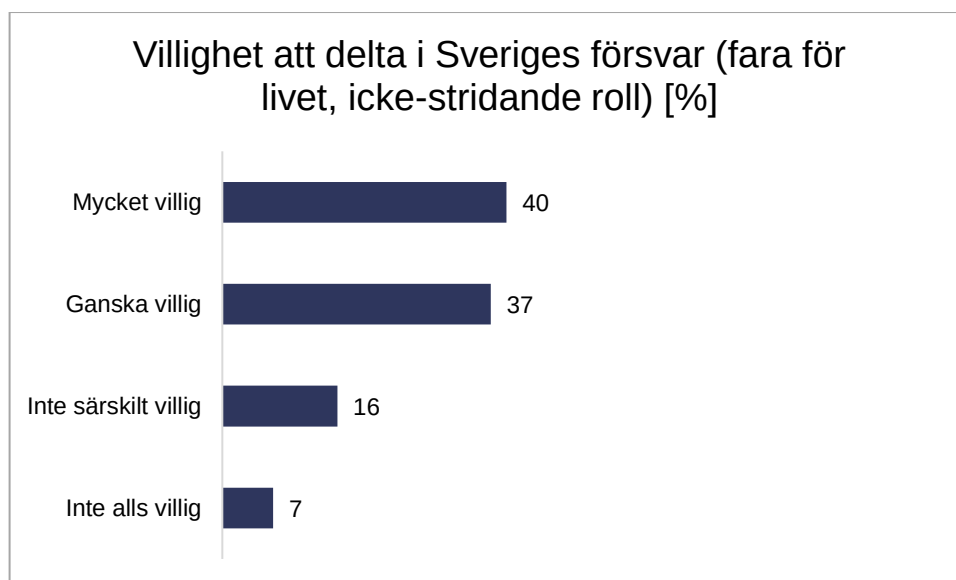

Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, stridande roll)	Procent	Kum.
Mycket villig	23	23
Ganska villig	29	52
Inte särskilt villig	31	82
Inte alls villig	18	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumner "Procent" och "Kum."

4.11 Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, icke-stridande roll)

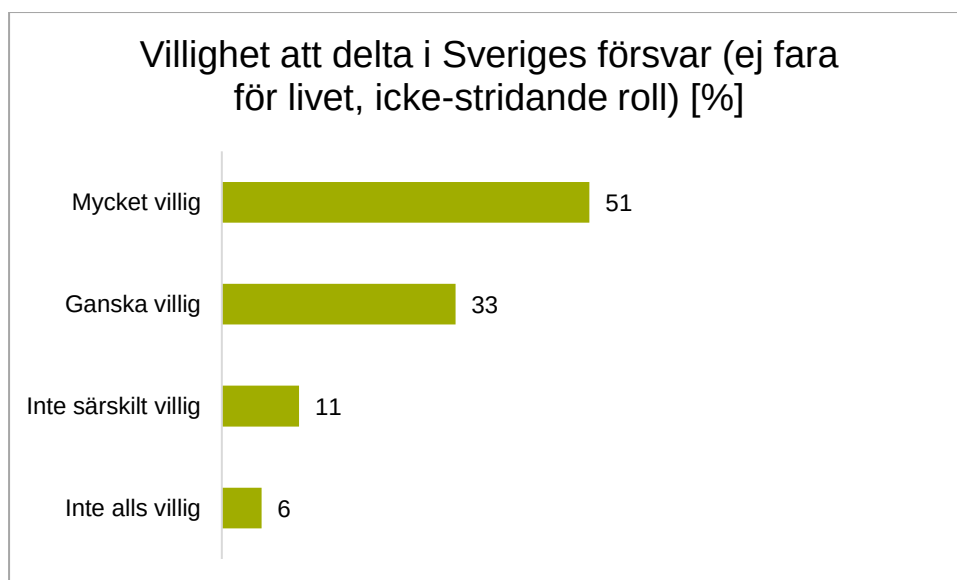
Ur enkäten	Scenario: Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga samhällsfunktioner. Angriparens soldater har landsatts på svensk mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för samhället är omfattande.
	Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar? <i>Exempelvis genom att arbeta med räddningsinsatser inom drabbade områden.</i> • Mycket villig • Ganska villig • Inte särskilt villig • Inte alls villig

Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, icke-stridande roll)	Procent	Kum.
Mycket villig	40	40
Ganska villig	37	77
Inte särskilt villig	16	93
Inte alls villig	7	100
Total	100	

4.12 Villighet att delta i Sveriges försvar (ej fara för livet, icke-stridande roll)

Ur enkäten	Scenario: Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga samhällsfunktioner. Angriparens soldater har landsatts på svensk mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för samhället är omfattande.
	Utan fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar? <i>Exempelvis genom att arbeta med sociala insatser inom icke-drabbade områden.</i> • Mycket villig • Ganska villig • Inte särskilt villig • Inte alls villig

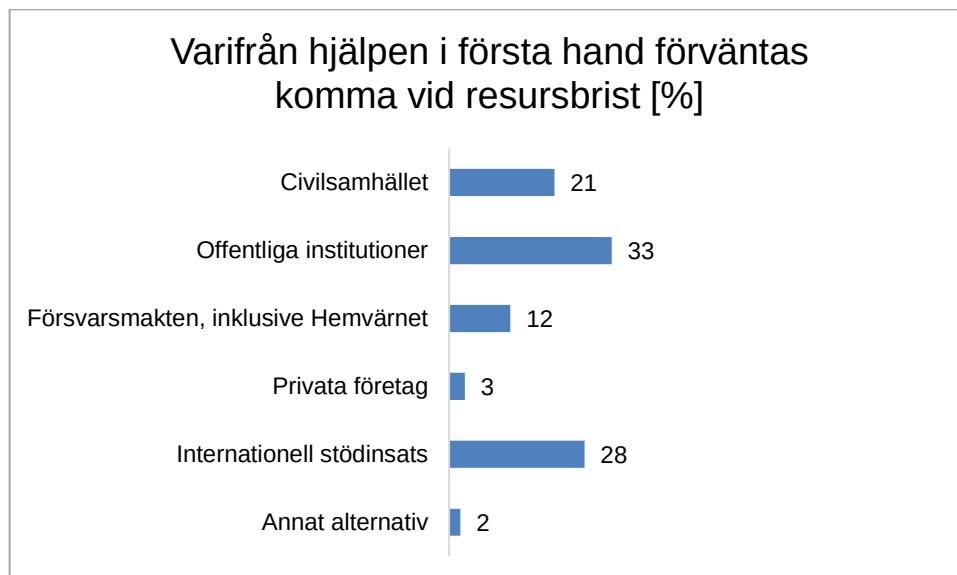

Villighet att delta i Sveriges försvar (ej fara för livet, icke-stridande roll)	Procent	Kum.
Mycket villig	51	51
Ganska villig	33	84
Inte särskilt villig	11	94
Inte alls villig	6	100
Total	100	

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100. Avrundningen har också medfört en mindre diskrepans (en procentenhet) mellan kolumner "Procent" och "Kum."

4.13 Varifrån hjälpen i första hand förväntas komma vid resursbrist

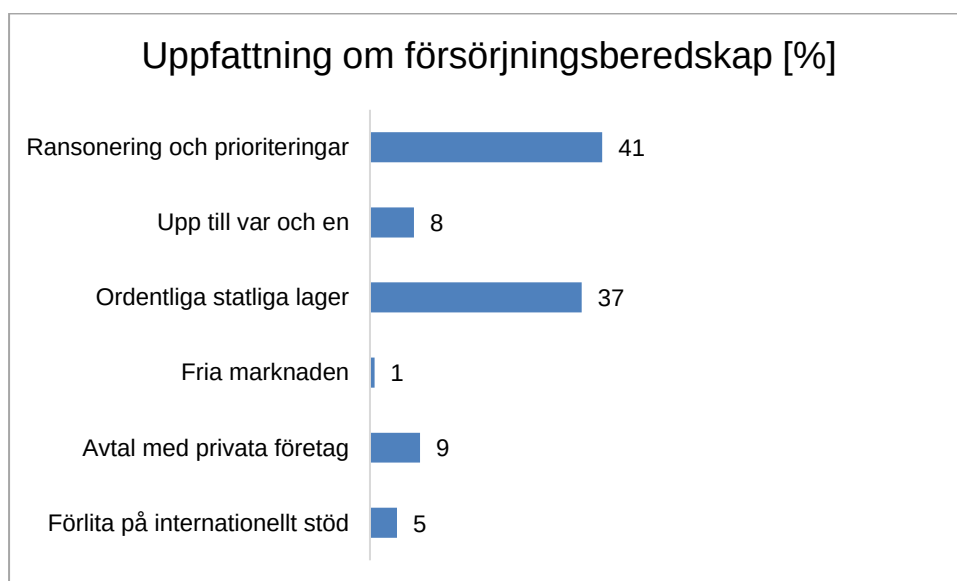
Ur enkäten	Om livsmedel, läkemedel, drivmedel (som bensin och diesel) eller andra resurser tar slut, varifrån tror du att hjälpen kommer i första hand? <i>Ange endast ett alternativ.</i> • Civilsamhället (frivilligorganisationer, trossamfund, föreningar eller liknande) • Offentliga institutioner (kommunen, myndigheter eller liknande) • Försvarsmakten inklusive Hemvärnet • Privata företag • Internationell stödinsats, exempelvis genom EU • Annat alternativ

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100.

4.14 Uppfattning om försörjningsberedskap

Ur enkäten	Vilket av följande påståenden överensstämmer bäst med din uppfattning om försörjningsberedskap? Ange endast ett alternativ. - Vissa mindre statliga lager kan vara rimligt, men i händelse av bristsituationer får staten i första hand införa ransonering och göra prioriteringar bland de största behoven - Det är upp till var och en vilken hemberedskap man vill ha. Staten har viktigare uppgifter att prioritera här och nu - Det är statens ansvar att bygga upp ordentliga beredskapslager för att samhället som helhet ska kunna klara sig med normal standard i minst tre månader utan hjälp utifrån - Det behövs inga särskilda beredskapslager, varor och tjänster får köpas på den fria marknaden som vanligt, om än till högre priser - Det är upp till staten, kommunerna eller landstingen att skriva avtal med privata företag så att det finns tillräckligt med varor lagrade i händelse av en långvarig kris - Sverige ska i händelse av en allvarig kris eller krigsliknande tillstånd förlita sig på att få internationellt stöd

Notera: Värdena är avrundade och summerar därför inte till 100.

5 Diskussion

Det övergripande syftet med undersökningen var att i bred mening undersöka allmänhetens attityder och förväntade beteenden i sammanhanget av kris och krig. I föreliggande rapport ges endast en översikt vad gäller undersökningens resultat. Planen är dock att genomföra fördjupade analyser av resultaten inom ramen för kommande studier.

Sådana fördjupade analyser kan genomföras på flera skilda sätt. Enkelt uttryckt kan åtminstone tre tänkbara och överlappande infallsvinklar komma ifråga: 1) att relatera resultaten sinsemellan, 2) att relatera resultaten till andra studier, samt 3) att relatera resultaten till resonemang förda i policytexter inom totalförsvarsområdet. Nedan ges några exempel på vad dessa infallsvinklar hypotetiskt skulle kunna innebära.

Att relatera resultaten sinsemellan kan handla om att jämföra olika grupper med avseende på en viss variabel (exempelvis olika åldersgrupper i relation till villigheten att på skilda sätt delta i Sveriges försvar vid ett militärt angrepp), eller undersöka om och hur en uppsättning variabler samvarierar tillsammans (exempelvis vilka variabler som samvarierar med den uppskattade förmågan att hantera en kris).

Att relatera resultaten till andra studier kan handla om att undersöka i vilken grad det råder samstämmighet respektive diskrepans med dessa andra studiers resultat, eller att söka fylla inom dessa studier påtalade kunskapsluckor. Som exempel tyder resultaten från MSB:s undersökning *Opinioner 2018: Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar* på att 81 % är positiva till att delta i totalförsvaret utifrån sina förmågor och färdigheter.⁶ Föreliggande undersökning kan anses nyansera dessa siffror. Som framgår ovan förefaller 52 % vara mycket eller ganska villiga att delta i Sveriges försvar med fara för livet och i en stridande roll, 77 % förefaller vara mycket eller ganska villiga att delta i försvaret med fara för livet och i en icke-stridande roll, medan 84 % förefaller vara villiga att delta i försvaret utan fara för livet och i en icke-stridande roll.⁷

Att relatera resultaten till resonemang förda i policytexter kan handla om att undersöka i vilken grad centrala antaganden i dessa resonemang motsvarar verkliga förhållanden. Som exempel betonar *Försvarsberedningen* i rapporten *Motståndskraft: Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025* den enskildes ansvar vad gäller samhällets samlade förmåga att motstå och lindra konsekvenserna av allvarliga störningar i samhällets funktionalitet. Försvarsberedningen anser därför att den enskilde ska kunna klara sin egen försörjning och omsorg under en vecka utan stöd från det offentliga vid kriser och krig.⁸ Föreliggande undersökning tyder åtminstone initialt på ett brett folkligt stöd för en sådan uppfattning; 89 % förefaller uppleva det som mycket eller ganska rimligt att var och en har ett personligt ansvar för att kunna klara sig själv en tid vid kriser och krig. Samtidigt verkar dock 78 % se det som framförallt statens uppgift att säkerställa en god försörjningsberedskap av varor och tjänster, genom antingen ransonering och prioriteringar eller ordentliga statliga lager – endast 8 % verkar anse att det är upp till var och en vilken hemberedskap man vill ha eftersom staten har viktigare saker att prioritera.

Ovanstående stycken är endast avsedda som illustrativa exempel på vilka typer av analyser som kan komma att göras. Vilka fördjupade analyser som faktiskt bör göras kommer att bedömas framöver inom ramen för FOI:s analys- och forskningsverksamhet.

⁶ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2018. *Opinioner 2018: Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar*. MSB1328.

⁷ Vid dylika jämförelser bör förstås beaktas att inte bara frågeformuleringarna utan även de undersökta populationerna kan skilja sig åt (liksom viktningförfaranden med mera), vilket inte har gjorts i detta exempel.

⁸ Försvarsberedningen. 2017. *Motståndskraft: Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*. Ds 2017:66. s.77.

Bilaga 1: Metod och bortfall

Enkätfrågorna författades av analytiker och forskare verksamma vid FOI. Förutom frågorna som sådana författades även särskilda informations- och scenariotexter, vilka presenterades i samband med enkätens frågor. Syftet med dessa texter var att höja undersökningens validitet, eftersom totalförvarsområdet omgärdas av vad som för många torde vara svårförståeliga begrepp. Som exempel kan nämnas begreppet totalförvar som sådant, liksom begreppen civilt och psykologiskt förvar. Att låta respondenterna besvara frågor konstruerade utifrån sådana oklara begrepp riskerade leda till låg validitet eftersom frågor konstruerade utifrån oklara begrepp riskerar att inte mäta vad de är avsedda att mäta. Informations- och scenariotexterna syftade således till att klargöra för frågorna särskilt centrala men samtidigt svårförståeliga begrepp.

Förutom av nämnda analytikers och forskares upplevda kunskapsbehov utgjordes enkätfrågornas huvudsakliga inspirationskällor av MSB:s broschyr *Om krisen eller kriget kommer*, *Försvarsberedningens rapport Motståndskraft: Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*, samt MSB:s undersökning *Opinioner 2017: Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och förvar*.⁹ Valda delar av dessa dokument analyserades tematiskt. Det vill säga relevanta textstycken insortades i kategorier beroende på deras innehåll. Exempelvis insortades de textstycken som behandlade den enskildes ansvar vid kris och krig i kategorin ”Den enskildes ansvar”, och så vidare. Syftet var att därigenom strukturera textmängden och identifiera relevanta teman att undersöka genom enkäten. Utifrån den tematiska analysen formulerades därefter ett antal övergripande frågeteman, av vilka ett urval omsattes i enkätens frågor.

Ett första utkast av enkäten genomgick en mätteknisk granskning genomförd vid SCB, varefter flera frågors formuleringar justerades vid FOI. I slutänden bestod enkäten av 30 numrerade frågor, vilka sedermera kompletterades med uppgifter från *Registret över totalbefolkningen*. Dessa uppgifter var respondenternas kön, ålder, civilstånd, födelse-land, medborgarland, kommun, kommungrupp, län, utbildningsnivå och sammanräknad förvärvsinkomst för individ och hushåll.¹⁰

Undersökningens bakomliggande population utgjordes av personer i åldern 18 år och uppåt. Antalet personer i urvalsramen var 8 066 211 stycken och ramen ifråga skapades genom uppgifter från *Registret över totalbefolkningen* (2018-08-31). Från urvalsramen drog SCB ett obundet slumpmässigt urval omfattandes 5 000 personer.

Enkäten kunde besvaras i såväl fysiskt som webbaserat format. Missiv med inloggningsuppgifter och frågeblanketter sändes till urvalspersonerna per post. Inräknat påminnelser genomfördes sammanlagt fyra utskick. Det första utskicket genomfördes av SCB den 24 oktober 2018 och insamlingen avslutades den 8 januari 2019. Efter exkludering av en övertäckning på 10 personer svarade totalt 42,7 % av urvalspersonerna på enkäten, vilket motsvarade 2 132 stycken. För att kontrollera att rätt person besvarade enkäten jämfördes svaren på frågor om kön och födelseår med motsvarande registeruppgifter.

Bortfall kan bestå av såväl objektsbortfall (enkäten är inte alls besvarad) som partiellt bortfall (enkäten är inte till fullo besvarad). Ett bortfall som skiljer sig från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna riskerar att leda till skeva skattningar. I syfte att minska denna bortfallsskevhets och möjliggöra redovisning av resultat för hela populationen beräknades vid SCB särskilda vikter med hjälp av kalibrering. SCB beräknade nämnda vikter utifrån såväl urvalsdesignen som antaganden om objektsbortfall och täckningsfel,

⁹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2018. *Om krisen eller kriget kommer*. MSB1186. Försvarsberedningen. 2017. *Motståndskraft: Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021-2025*. Ds 2017:66.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2018. *Opinioner 2017: Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och förvar*. MSB1160.

¹⁰ Föreliggande och följande stycken, samt tabellerna nedan, utgår från en av SCB erhållen teknisk rapport som beskriver undersökningens genomförande och använda metoder.

genom ett av SCB egenutvecklat SAS-makro (ETOS). Enkelt uttryckt syftade vikterna till att skapa resultat som så bra som möjligt motsvarar de resultat som hade erhållits om bortfall av respondenter inte hade förekommit.

Vid SCB genomfördes en bortfallsanalys i syfte att analysera vilka variabler som skulle användas som hjälpinformation vid bortfallsjusteringen. Vid valet av hjälpvariabler beaktades tre omständigheter: 1) om variabeln samvarierade väl med svarsbenägenheten, 2) om variabeln samvarierade väl med viktiga målvariabler, samt 3) om variabeln avgränsade viktiga redovisningsgrupper. Initialt tänkbara variabler att använda som hjälpinformation härvidlag var urvalspersonernas: kön, ålder, civilstånd, bakgrund, kommungrupp, födelse-land, förvärvsinkomst på individnivå, utbildningsnivå samt sysselsättningsstatus. Med avseende på dessa tänkbara hjälpvariabler var svarsandelarna (och omvänt bortfallet) inom respektive grupp nedan följande:¹¹

Skattad procentuell andel svarande fördelat på kön	Svarsandel	Antal svar
Man	42,2	1 031
Kvinna	43,0	1 101

Skattad procentuell andel svarande fördelat på åldersgrupp	Svarsandel	Antal svar
18 – 34	26,8	356
35 – 54	37,5	622
55 – 68	57,0	543
69 – 83	62,4	533
84 -	38,1	78

Skattad procentuell andel svarande fördelat på civilstånd	Svarsandel	Antal svar
Gift + registrerat partnerskap	51,0	1 062
Övriga	36,7	1 070

Skattad procentuell andel svarande fördelat på bakgrund	Svarsandel	Antal svar
Svensk bakgrund	46,7	1 773
Utländsk bakgrund, okänd	29,9	359

Skattad procentuell andel svarande fördelat på kommungrupp	Svarsandel	Antal svar
Storstäder och storstadsnära kommuner	41,0	804
Övriga	43,7	1 328

Skattad procentuell andel svarande fördelat på födelseland	Svarsandel	Antal svar
Sverige	46,0	1 817
Norden	54,2	71
Övriga	26,6	244

¹¹ Tabellerna är tagna från SCB:s tekniska rapport. Svarsandelarna presenteras med decimaler på samma sätt som i rapporten ifråga.

Skattad procentuell andel svarande fördelat på inkomst	Svarsandel	Antal svar
Mindre än 150 000 kr	30,0	434
150 000 – 299 999 kr	44,5	662
Större än och lika 300 000 kr	50,1	1 036

Skattad procentuell andel svarande fördelat på utbildningsnivå	Svarsandel	Antal svar
Förgymnasial utbildning, okänd	32,4	353
Gymnasial utbildning	40,0	867
Eftergymnasial utbildning	52,3	912

Skattad procentuell andel svarande fördelat på sysselsatt	Svarsandel	Antal svar
Ja, okänt	43,2	1 280
Nej	41,9	852

I samband med bortfallsanalysen valdes enkätens fråga nummer 12, huruvida det är viktigt eller inte att Sverige har ett civilt försvar, ut som målvariabel för att bedöma om hjälpvariablerna samvarierade väl med denna.¹² Slutligen bedömdes även om hjälpvariablerna avgränsade viktiga redovisningsgrupper.

Efter en sammanvägning av bortfallsanalysen och kontroll av vikternas fördelning användes slutligen följande hjälpvektor i kalibreringen: kön + åldersklasser + utbildningsnivå + inkomstklass + civilstånd + bakgrund (svensk eller utländsk). Variabler kommungrupp och sysselsättningsstatus exkluderades ur hjälpvektorn till följd av för låg påverkan på svarsandelen och skattningar. Även variabel födelseland exkluderades ur vektorn eftersom variabel bakgrund i högre grad samvarierade med svarsbenägenheten.

Undersökningens resultat bearbetades därefter vid FOI i programvaran *Stata*. För föreliggande rapports ändamål, som enbart omfattar univariata analyser, skedde så genom etikettering av datasetets variabler och tillhörande variabelvärden. I de fall respondenten fyllt i flera svarsalternativ omkodades observationen som partiellt bortfall (*missing*). Vidare grupperades flera av de från SCB erhållna registeruppgifterna (ålder och länstillhörighet och så vidare) i klasser såsom övergripande kategorier och spann.

I kapitel 2-4 presenteras resultaten viktade eftersom syftet är att uttala sig om populationen; oviktade resultat för berörda enkätfrågor presenteras i *Bilaga 3: Oviktade resultat*. För framtagande av frekvenstabeller användes i *Stata* kommando *tabulate* och i de fall resultaten presenteras med vikter användes även kommando *analytical weight* i kombination med de av SCB erhållna kalibrerade vikterna.

Frekvenstabellerna bearbetades därefter i programvaran *Excel* därigenom att endast information om relativ frekvens och kumulativ relativ frekvens bevarades; även grafer togs fram. För att göra resultaten lättförståeliga valdes att inte tillämpa några konfidensintervall. Av samma skäl presenteras resultaten avrundade enligt så kallad *svensk avrundning*. Till följd av avrundningen summerar inte alltid angiven relativ frekvens till 100.

Det bör noteras att materialet i stor utsträckning rör respondenternas upplevelser, dessutom i flera fall gällande hypotetiska framtida situationer. Upplevelsen av hur någonting är kan dock skilja sig från hur detta någonting faktiskt är. Att exempelvis en person upplever sig ha en god hemberedskap betyder inte nödvändigtvis att densamme faktiskt har detsamma. Möjligen ökar risken för diskrepans mellan upplevd och faktiskt verklighet ytterligare i sammanhanget av framtida situationer. Att exempelvis en person i dag upplever sig villig

¹² Variabelns värden kodades om till: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte viktigt.

att delta i Sveriges försvar vid en framtida krigssituation betyder inte nödvändigtvis att densamme vore villig att delta i försvaret om kriget väl realiseras.¹³

Således är det viktigt att beakta materialets upplevelsekaraktär vid en tolkning av resultaten. I de fall enkätfrågorna avsett respondenternas upplevelser som sådana, exempelvis deras attityder till att satsa mer offentliga medel på beredskapen, är dock materialet av mer direkt relevans. I dessa fall behöver ingen övergång göras från upplevd verklighet till faktisk verklighet, eftersom upplevelsen som sådan utgör den faktiska verklighet som studeras.

---

¹³ Möjligen gäller också det omvända, alltså att en person som i dag upplever sig ovillig att delta i Sveriges försvar vore villig att göra detsamma om kriget blir ett faktum.

Bilaga 2: Respondenterna

Inledning

Nedan presenteras information om de respondenter som svarade på enkäten. Det råder visst överlapp mellan den information som finns tillgänglig i *Registret över totalbefolkningen* och den information som framkom genom enkätens bakgrundsfrågor. Först presenteras därför information med utgångspunkt i registeruppgifterna och därefter, i den mån informationen inte finns tillgänglig som registeruppgift, med utgångspunkt i enkätens bakgrundsfrågor. Notera att angivna relativa frekvenser nedan är avrundade och därför inte alltid summerar till 100.

Registeruppgifter

Kön	Frekvens	Procent
Man	1 031	48
Kvinna	1 101	52
Total	2 132	100

Ålder ¹⁴	Frekvens	Procent
18 - 29	238	11
30 - 49	573	27
50 - 69	753	35
70 -	568	27
Total	2 132	100

Civilstånd ¹⁵	Frekvens	Procent
Gift	1 064	50
Ogift	658	31
Skild	269	13
Änka/Änkling	141	7
Total	2 132	100

Kommungrupp ¹⁶	Frekvens	Procent
Storstad/storstadsnära kommun	741	35
Större stad/kommun nära större stad	820	38
Mindre stad/tätort eller landsbygdskommun	571	27
Total	2 132	100

¹⁴ Gäller ålder vid utgången av år 2018.

¹⁵ Aktualitet 2018-08-31.

¹⁶ Aktualitet 2018-10-12. Gäller folkbokföringskommun. Indelningen utgår från *Sveriges kommuner och landstings kommungruppsindelning 2017-01-01*. Ovan har underkategorierna (som "Storstäder" och "Pendlingskommun nära storstad") slagits ihop med de övergripande kategorierna (som "Storstäder och storstadsnära kommuner"). Se: Sveriges kommuner och landsting, 2017. *Kommungruppsindelning 2017*.

Region¹⁷	Frekvens	Procent
Östra Sverige	818	38
Södra Sverige	926	43
Norra Sverige	388	18
Total	2 132	100

Högsta avslutade utbildning¹⁸	Frekvens	Procent
Förgymnasial utbildning kortare än 9 år	150	7
Förgymnasial utbildning 9 (10) år	189	9
Gymnasial utbildning	867	41
Eftergymnasial utbildning kortare än två år	135	6
Eftergymnasial utbildning två år eller längre	741	35
Forskarutbildning	36	2
Okänd	14	1
Total	2 132	100

Individens förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar	Frekvens	Procent
0 - 149 999	425	20
150 000 - 299 999	662	31
300 000 - 449 999	594	28
450 000 -	442	21
Okänd	9	0
Total	2 132	100

Hushållets förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar¹⁹	Frekvens	Procent
0 - 299 999	532	25
300 000 - 599 999	743	35
600 000 - 899 999	504	24
900 000 -	344	16
Okänd	9	0
Total	2 132	100

¹⁷ Aktualitet 2018-10-12. Gäller folkbokföringslän. Indelningen utgår från den regionala indelning som används inom EU för statistikredovisning, i detta fall den så kallade *NUTS 1*. Östra Sverige innefattar således Stockholm och Östra Mellansverige, Södra Sverige innefattar Småland med öarna, Sydsverige och Västsverige, medan Norra Sverige innefattar Norra Mellansverige, Mellersta Norrland och Övre Norrland. Se: Statistiska centralbyrån. 2008. *Karta över NUTS-indelningen i Sverige (fr.o.m. 2008-01-01)*.

¹⁸ Aktualitet vårterminen år 2017. Indelningen utgår från standarden *Svensk utbildningsnomenklatur*, närmare bestämt *SUN 2000*.

¹⁹ Aktualitet år 2016.

Födelseland²⁰	Frekvens	Procent
Afrika	28	1
Asien	89	4
Europa utom Norden	95	4
Nordamerika	6	0
Norden utom Sverige	71	3
Sverige	1 817	85
Sydamerika	24	1
Okänd	2	0
Total	2 132	100

Medborgarland²¹	Frekvens	Procent
Afrika	8	0
Asien	29	1
Europa utom Norden	25	1
Nordamerika	1	0
Norden utom Sverige	29	1
Sverige	2 035	95
Sydamerika	2	0
Övriga	3	0
Total	2 132	100

Bakgrundsfrågor

Typ av bostad	Frekvens	Procent
Villa	971	46
Radhus, kedjehus eller parhus	207	10
Lägenhet i flerbostadshus	914	43
Annat boende	32	2
Total	2 124	100

Om barn boende hemma²²	Frekvens	Procent
Ja	556	26
Nej	1 567	74
Total	2 123	100

²⁰ Aktualitet 2018-08-31.

²¹ Aktualitet 2018-08-31.

²² I enkäten gavs följande instruktion: ”Räkna med alla barn som åtminstone periodvis bor hemma hos dig, det vill säga även exempelvis fosterbarn och sambos barn. Med barn menar vi en person under 18 år.”

Huvudsaklig sysselsättning just nu	Frekvens	Procent
Arbetar som anställd	957	46
Egen företagare	137	7
Studerande	124	6
Pensionär	778	37
Långtidssjukskriven	25	1
Tjänstledig eller föräldraledig	26	1
Arbetssökande/arbetsmarknadspolitisk åtgärd	32	2
Hemarbetande, sköter hushållet	4	0
Annat alternativ	17	1
Total	2 100	100

Om genomgått minst tre månader lång militär utbildning	Frekvens	Procent
Ja	694	33
Nej	1 402	67
Total	2 096	100

Bilaga 3: Oviktade resultat

Inledning

Nedan anges oviktade resultat för frågor 8-30, borträknat fritextsvaren. Enkätfrågor 1-7, alltså enkätens bakgrundsfrågor, anges i oviktad form i bilaga 2 ovan. För ökad transparens anges förutom absoluta och relativa frekvenser även antal svarande på respektive fråga.²³ Notera att angivna relativa frekvenser nedan är avrundade och därför inte alltid summerar till 100.

Frekvenstabeller

Förmodad samhällelig beredskap	Mycket/ganska god beredskap [%]
Extrem väderlek eller allvarlig naturhändelse	53
Omfattande spridning av smittsam sjukdom	60
Allvarlig olycka	76
Allvarlig kärnkraftsolycka	40
Allvarlig livsmedelsbrist	35
Allvarlig dricksvattenbrist	42
Allvarlig läkemedelsbrist	40
Allvarlig drivmedelsbrist	29
Omfattande och långvarigt elavbrott	36
Omfattande och långvarigt IT- och teleavbrott	32
Terroristattack	37
Omfattande cyberangrepp via internet	27
Omfattande fientlig informationspåverkan och propaganda	32
Militärt angrepp	21

²³ Förutom för enkätfrågor 8 och 9 om den förmodade samhälleliga beredskapen att hantera olika händelser och respondentens upplevda oro för samma händelser. Skälet är att dessa frågor i och för sig själva utgör hela 14 delfrågor styck, en för respektive händelse, och att svarsfrekvensen skiljer sig åt mellan de olika delfrågorna. Dessa oviktade resultat anges därför utan information om antal svarande.

Upplevd oro	Mycket/ganska oroad [%]
Extrem väderlek eller allvarlig naturhändelse	39
Omfattande spridning av smittsam sjukdom	30
Allvarlig olycka	19
Allvarlig kärnkraftsolycka	25
Allvarlig livsmedelsbrist	27
Allvarlig dricksvattenbrist	32
Allvarlig läkemedelsbrist	28
Allvarlig drivmedelsbrist	27
Omfattande och långvarigt elavbrott	35
Omfattande och långvarigt IT- och teleavbrott	33
Terroristattack	54
Omfattande cyberangrepp via internet	45
Omfattande fientlig informationspåverkan och propaganda	45
Militärt angrepp	29

Om Sverige bör satsa mer offentliga medel på beredskapen	Frekvens	Procent	Kum.
Ja, absolut	748	36	36
Ja, troligen	780	38	74
Nej, tveksamt	327	16	89
Nej, absolut inte	67	3	93
Ingen åsikt	155	7	100
Total	2 077	100	

Hur viktigt det är att Sverige har ett militärt försvar	Frekvens	Procent	Kum.
Det är mycket viktigt	1 292	61	61
Det är ganska viktigt	614	29	90
Det är inte särskilt viktigt	178	8	98
Det är inte alls viktigt	32	2	100
Total	2 116	100	

Hur viktigt det är att Sverige har ett civilt försvar	Frekvens	Procent	Kum.
Det är mycket viktigt	1 480	70	70
Det är ganska viktigt	528	25	95
Det är inte särskilt viktigt	97	5	99
Det är inte alls viktigt	13	1	100
Total	2 118	100	

Hur viktigt det är att Sverige har ett psykologiskt försvar	Frekvens	Procent	Kum.
Det är mycket viktigt	1 246	59	59
Det är ganska viktigt	718	34	93
Det är inte särskilt viktigt	127	6	99
Det är inte alls viktigt	18	1	100
Total	2 109	100	

Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att bemöta informationspåverkan och propaganda	Frekvens	Procent	Kum.
Det är mycket rimligt	956	45	45
Det är ganska rimligt	953	45	91
Det är inte särskilt rimligt	164	8	99
Det är inte alls rimligt	30	1	100
Total	2 103	100	

Hur rimligt det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att stärka försvarsviljan	Frekvens	Procent	Kum.
Det är mycket rimligt	720	34	34
Det är ganska rimligt	1 011	48	82
Det är inte särskilt rimligt	303	14	97
Det är inte alls rimligt	70	3	100
Total	2 104	100	

Om läst broschyren Om krisen eller kriget kommer	Frekvens	Procent	Kum.
Ja, hela broschyren	839	40	40
Ja, delar av broschyren	787	37	77
Nej, inte alls	484	23	100
Total	2 110	100	

Om vidtagit särskilda förberedande åtgärder för kris och krig	Frekvens	Procent
Ja	473	22
Nej	1 642	78
Total	2 115	100

Om får tillräcklig information om hur man kan förbereda sig för kris och krig	Frekvens	Procent	Kum.
Ja, fullt tillräcklig	436	21	21
Ja, delvis tillräcklig	984	47	67
Nej, inte särskilt tillräcklig	544	26	93
Nej, inte alls tillräcklig	146	7	100
Total	2 110	100	

Hur rimligt det är med personligt ansvar vid kris och krig	Frekvens	Procent	Kum.
Det är mycket rimligt	1 005	48	48
Det är ganska rimligt	899	43	90
Det är inte särskilt rimligt	164	8	98
Det är inte alls rimligt	40	2	100
Total	2 108	100	

Hur länge dricksvattnet skulle räcka för personerna i hushållet	Frekvens	Procent	Kum.
Längre än en vecka	373	18	18
4-7 dagar	534	25	43
2-3 dagar	762	36	79
1 dag eller mindre	434	21	100
Total	2 103	100	

Hur länge maten skulle räcka för personerna i hushållet	Frekvens	Procent	Kum.
Längre än en vecka	752	36	36
4-7 dagar	813	39	74
2-3 dagar	497	24	98
1 dag eller mindre	47	2	100
Total	2 109	100	

Hur väl personerna i hushållet skulle kunna hålla värmen inomhus	Frekvens	Procent	Kum.
Mycket väl	348	16	16
Ganska väl	898	43	59
Inte särskilt väl	668	32	91
Inte alls väl	198	9	100
Total	2 112	100	

Varifrån hjälp i första hand skulle sökas	Frekvens	Procent
Det lokala civilsamhället	410	20
Företag och näringsidkare i området	108	5
Kommunen/annan offentlig institution	594	29
Försvarsmakten, inklusive Hemvärnet	108	5
Grannarna	175	8
Släkt och vänner i trakten	596	29
Annat alternativ	78	4
Total	2 069	100

Vilken informationskälla som mest skulle litas på	Frekvens	Procent
Särskilda meddelanden	1 105	55
Public service	691	35
Privata TV- och radiokanaler	51	3
Rikstäckande dags- och kvällstidningar	38	2
Lokaltidningen	31	2
Inlägg på sociala medier	12	1
Information från bekanta	28	1
Annat alternativ	39	2
Total	1 995	100

Om Sverige bör göra väpnat motstånd vid militärt angrepp	Frekvens	Procent	Kum.
Ja, absolut	1 061	51	51
Ja, troligen	609	29	80
Nej, tveksamt	356	17	98
Nej, absolut inte	51	2	100
Total	2 077	100	

Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, stridande roll)	Frekvens	Procent	Kum.
Mycket villig	445	21	21
Ganska villig	594	29	50
Inte särskilt villig	655	32	81
Inte alls villig	385	19	100
Total	2 079	100	

Villighet att delta i Sveriges försvar (fara för livet, icke-stridande roll)	Frekvens	Procent	Kum.
Mycket villig	823	39	39
Ganska villig	776	37	77
Inte särskilt villig	340	16	93
Inte alls villig	146	7	100
Total	2 085	100	

Villighet delta i Sveriges försvar (ej fara för livet, icke-stridande roll)	Frekvens	Procent	Kum.
Mycket villig	1 107	53	53
Ganska villig	654	31	84
Inte särskilt villig	223	11	95
Inte alls villig	101	5	100
Total	2 085	100	

Varifrån hjälpen i första hand förväntas komma vid resursbrist	Frekvens	Procent
Civilsamhället	429	21
Offentliga institutioner	730	36
Försvarsmakten, inklusive Hemvärnet	250	12
Privata företag	58	3
Internationell stödinsats	542	26
Annat alternativ	42	2
Total	2 051	100

Uppfattning om försörjningsberedskap	Frekvens	Procent
Ransonering och prioriteringar	880	43
Upp till var och en	130	6
Ordentliga statliga lager	782	38
Fria marknaden	13	1
Avtal med privata företag	178	9
Förlita på internationellt stöd	82	4
Total	2 065	100

FOI är en huvudsakligen uppdragsfinansierad myndighet under Försvarsdepartementet. Kärnverksamheten är forskning, metod- och teknikutveckling till nytta för försvar och säkerhet. Organisationen har cirka 1000 anställda varav ungefär 800 är forskare. Detta gör organisationen till Sveriges största forskningsinstitut. FOI ger kunderna tillgång till ledande expertis inom ett stort antal tillämpningsområden såsom säkerhetspolitiska studier och analyser inom försvar och säkerhet, bedömning av olika typer av hot, system för ledning och hantering av kriser, skydd mot och hantering av farliga ämnen, IT-säkerhet och nya sensorers möjligheter.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut
164 90 Stockholm

Tel: 08-55 50 30 00
Fax: 08-55 50 31 00

www.foi.se